Ann. XIV. ROMAE, Mense Iunio MCMXI Num. VI.

VOX VRBIS

DE LITTERIS ET BONIS ARTIBUS COMMENTARIUS

Semel in mense prodit

CONDIDIT ARISTIDES LEONORI EQUES

POSSIDET ATQUE ADMINISTRAT SOCIETAS EDITRIX ROMANA

Pretium annuae subnotationis, est:

In Italia: Libellarum 6

ubique extra Italiam: Lib. 9 (Doll. 1,80; Sch. 7; M. 7; Rubl. 4; Coron. 9)

ANTE SOLVENDUM ET RECTO TRAMITE MITTENDUM

AD SOCIETATEM EDITRICEM ROMANAM

ROMA — Via delle Coppelle, 35 — ROMA

SUBNOTATIO EXTRA ITALIAM FIERI POTEST:

IN RUSSIA

apud **Gebethner et Wolf** — Varsaviae Polonorum, Rakewskie Przedmiescie, 15

apud **"Kronika Rodzinna"** — Varsaviae Polonorum, Krakowskie Przedmiescie, 6.

IN ANGLIA

apud **Burns and Oates** — London W., 28, Orchard Street.

IN CANADA

apud **Libraire Granger Frères** — Montreal, 1699, Rue Notre-Dame

Ann. XIV. ROMAE, Mense Iunio MCMXI Num. VI.

VOX URBIS

DE LITTERIS ET BONIS ARTIBUS COMMENTARIUS

Rerum index:

DE SUBSIDIIS QUIBUS EGET RES LATINA COMMENTATIONES (1)

III.

Venio ad aliud subsidium rei latinae, quod in conventibus sive conciliis doctorum identidem habendis posui. Duo autem in hac re praecipue expetuntur: unum ut e diversis gentibus quam plurimi legati conveniant; alterum ut ibi colloquentibus et deliberantibus latinus sermo non modo materiam disputandi, verum etiam interpretem ex professo communem idoneumque praebere existimetur.

Antiquissimis quidem temporibus quum neque ars illa typographica inventa esset, qua exemplaria scriptorum affatim multiplicarentur, neque « postales » (sit venia conflato huic apud omnes gentes communi verbo) facultates suppeterent, quibus e dissitis regionibus in omnes partes tuto et celeriter transmitterentur, si quis philosophus divinasset quanta copia genus hominum aliquando librorum et commentariorum et qualibus transportandi instrumentis fruiturum esset, sine dubio praedicere non dubitavisset, fore ut per eiusmodi aetates conventibus frequentioribus plerique supersedere vellent. Falso tamen esset vaticinatus. Nam animorum coniunctio, quae litterarum commercio et librorum divulgatione alitur, corporum quoque praesentia quam maxime gaudet: atque maiores nostrae facultates homines et scripta huc illuc transportandi non modo non inutilia fecerunt concilia, sed maiorem in modum multiplicarunt et auxerunt, prout saepius et a pluribus frequentari potuere. Si hodie furerent Ariani aut Nestoriani, non exigua illa cohors Abrahamica trecentorum duodeviginti *domesticorum fidei* (2) Nicaeam ad maiestatem Unigeniti vindicandam advolaret, non ducenti tantum testes Ephesinis decretis gloriosissimis subscriberent, sed ex ultimis orbis terrarum finibus legiones millenariae excitarentur, ut quam sententiam pro Evangelii puritate iam antea libris litterisque vulgassent, eandem oris etiam testimoniis repetitam confirmarent.

Item aliud exemplum e re sacra petatur. Conventus illi qui ab Eucharistia nomen traxerunt, num a necessitate quapiam proficisci putemus? num ad dogma stabiliendum eos cogi? num dubia ibi solvi? Minime quidem: fides victrix et inconcussa Christifideles convocat; et convocat non tam ad graviter deliberandum, quam ad humaniter laetandum.

Omitto ea quae non minus praesentiam hominum postulant quam animos, qualia sunt spectacula certaminaque athletica et expositiones illae, quae dicuntur artium technologicarum; id vero silentio praeterire non possum, quod etiam opificum legati e diversis gentibus in unum convenire voluerunt, etsi hi ignoratione communis linguae libere inter se agere non poterant. Tanta quippe vis est naturae declarantis tam corpora, ora, vultus sociorum in re communi expeti quam animorum et mentium consensionem.

Sed ad linguarum studia redeamus. Quid quod factitiarum loquelarum auctores toties congregantur? Ut ingenue fatear, invidia me tangit recordantem quam facili negotio isti asseclas suos undique evocent et ad itinera longissima largis impensis facienda alliciant; quos nulla alia res con-

(1) Cfr. num. sup.

(2) *Gal.* VI, 10.

CATHOLICI DOGMATIS CONCEPTUS

Non secus ac libelli, habent sua fata doctrinae. Historia teste, quibusdam Ecclesiae saeculis discussiones, et quidem acres, circa SS. Trinitatis mysterii doctrinas habitae sunt; quibusdam aliis circa Iesu Christi Salvatoris doctrinam, unde quaestiones « Christologicae » vocatae prodiere; vel circa Ecclesiae Christi divinam constitutionem necnon Romani Pontificis iura et privilegia; unde « Ecclesiologicae » quaestiones; vel circa doctrinas ad rem sacramentariam, aut moralem pertinentes, unde quaestiones « sacramentariae » et « morales ». Nostris diebus, multis circa rem religiosam premimur disputationibus, quas inter, eminet disceptatio: « Quinam sit catholici dogmatis conceptus »; ita ut quaestio, die 20 Aprilis 1905, a Prof. Eduardo Le Roy posita: « Quid est dogma », fuerit vere « scintilla » ex qua non parvum ortum est incendium.

Lectori benevolo *Vocis Urbis* tria praestabimus: *a)* catholici dogmatis conceptum; *b)* catholici dogmatis conceptum, qualis penes Eduardum Le Roy invenitur; *c)* huiusmodi conceptus, a PP. Pio X damnati, criticen.

***

In Novo Testamento, vox *dogma* vel significat imperium, decretum aut legem imperatoris; (1) vel significat decretum, imperium aut legem Apostolorum; (2) vel significat decretum condemnationis aut iudicium secundum mundi spiritum. (3) Si vero in scientia historiae peritis credimus, (4) penes Patres, Scriptoresque ecclesiasticos, vocis *dogmatis* significatio, subsequentibus Ecclesiae saeculis, huiusmodi fuit. Saeculis primo et secundo *dogma* significavit « praecepta Domini, doctrinas Domini et Apostolorum »; saeculo tertio, « collectionem doctrinarum, quaeque doctrinae vel veritates credendas, vel leges adimplendas respiciebant; saeculo quarto « Fidei veritates a legibus necnon revelationis praeceptis distinctas »; saeculo quinto denique, vocabulum *dogma* specialem atque universaliter retentam significationem habuit; designavit nempe « Fidei veritates ». Medii aevi tempore, raro vox « dogma » adhibetur a scriptoribus; loco ilius huiusmodi expressiones invenimus: « doctrinas Fidei, — ea quae sunt Fidei ». Hodie tamen ad Fidei doctrinas, atque ad fidei catholicae veritates designandas, iterum vocabulum « dogma » assumptum est.

Multiplex vero est dogmatis conceptus, qui penes Protestantes, Modernistas, ipsosque catholicos viget. Iuxta Protestantes nonnullos (5) dogma est « veritas sive quoad conceptum sive quoad structuram ab intelligentia, necnon a Graecorum labore exercito circa ipsum Evangelium, orta ». Pro Modernistis (1) dogmata « non sunt veritates e caelo delapsae, sed sunt interpretatio quaedam factorum religiosorum quam mens humana laborioso conatu sibi comparavit ». Penes catholicos quosdam dogma est « decretum definitivum... sola veritas per se revelata » (2); vel « propositiones nonnullae quae exprimunt iudicia efformata ab anima, vel impressiones a veritate ipsa revelata causatae in anima »; vel « veritates quaedam in S. Scriptura contentae, ab Ecclesia solemnibus pontificum vel conciliorum decisionibus definitae, vel ab ordinario Ecclesiae magisterio edoctae »; vel « veritas revelata, atque uti talis ab Ecclesia definita, fideique christianorum imposita ». E. Dublanchy (3) ultimo definivit dogma: « Veritatem revelatam a Deo, atque uti talem ab Ecclesia fidei nostrae directe propositam ». Tantorum virorum salva reverentia, dogmatis nomine nos intelligimus « veritates nonnullas implicite vel explicite revelatas, ab Ecclesia pressis determinatisque verbis definitas, atque a fidelibus tamquam de fide firmiterque retinendas impositas, ita ut a nemine inter catholicos negari possint, quin separationem ab Ecclesia incurrat ». Priores conditiones a Concilio Vaticano (Sess. III *de fide catholica* c. III *de Fide*, Denz. 1641) requiruntur dum ait: « Fide divina et catholica ea omnia credenda sunt, quae in verbo Dei scripto vel tradito continentur, et ab Ecclesia sive solemni iudicio sive ordinario et universali magisterio tamquam divinitus revelata credenda proponuntur ». Posterior conditio cuique Ecclesiae definitioni adnexa est. Ex quibus videsis neque *facta dogmatica* neque *doctrinales affirmationes* quae in *Epistolis Encyclicis* R. R. P. P. sparsim inveniuntur, neque *revelationes privatas* etiamsi a R. Pontifice approbatae fuerint, neque multo minus *philosophica systemata* dogmata esse fidei. Videsis rursus *doctrinam christianam* vel *doctrinam Ecclesiae* vel *doctrinam catholicam* universaliores esse quam Fidei dogma.

Partiuntur a quibusdam dogmata, in dogmata *generalia* (uti Incarnatio) et *specialia* (duae naturae in Christo); in dogmata *theoretica* (S. Trinitas) et *practica* (Sanctificatio animarum); in dogmata *pura* (Incarnatio) et *mixta* (Immortalitas animae humanae); in dogmata *explicita* et *implicita*. (4) Parum de hisce ad nos; nostra enim interest dogmatis conceptus ab Eduardo Le Roy traditus.

***

Mense Aprili a. 1905, Eduardus Le Roy quaestionem movebat (5) « Quid sub nomine dogmatis veniat »

(1) Lucae II, 1° « Exiit edictum a Caesare Augusto, ut describeretur universus orbis » — *Actibus* XVII, 7: « Hi omnes contra decreta Caesaris faciunt ». — (2) *Actibus* XVI, 4: « Tradebant eis custodire dogmata, quae erant decreta ab Apostolis et Senioribus, qui erant Hierosolymis ». — (3) *Colossenses* II, 14, 20: « Delens, quod adversus nos erat chirographum decreti... Quid adhuc tamquam viventes in mundo decernitis? » — (4) Cfr. Vacant, *Dictionnaire de Théol. catholique, fasc.* XXX, v. *Dogme*. — (5) A. Harnack, *Récits de l'Histoire des Dogmes*, traduit par E. Choix (Intr. p. IX-X.

(1) Loisy, *Autour d'un petit livre*. Lettre à un jeune savant. I; *L'Évangile et l'Église*. Le dogme chrétien II. In Epistola « Pascendi » iuxta Modernistas « Secundariae sententiae... a supremo Ecclesiae magisterio sancitae... constituent *dogma* ». — (2) Cfr. Nomina auctorum, citationesque in libro P. R. Fei *De dogmatis evolutione*. — (3) Vacant, *Dictionnaire* l. c. (4) Cfr. Specht Lehrbuch d. *Dogmatik*, I B. — (5) *Quinzaine*, 1905, p. 494-526. Cfr. ibi innumeras Dogmatis notiones, uti notiones a P. Allo, Lègues, aliisque etc., traditas.

ducit, quam pura et simplex cupido sermonem quem adamarunt ad colloquia adhibendi: nos vero, quorum fidei et diligentiae studiorum optimorum atque cum plurimorum tironum institutione multipliciter coniunctorum cura defensioque permissae sunt, nostro officio satis facere videmur, si lucubrationibus operam navemus aut pauculis singuli discipulis pensa scholastica imperemus, neque a nobis impetramus ut in conspectum hominum audacter prodeamus et universae latinitatis laudes beneficiaque pro virili parte celebremus.

In quolibet coetu frequentiori eorum qui propter commune studium congregati sunt usu venire advertimus ut inflammatio quaedam animorum exoriatur studiique in rem communem augmentum cum firmiori inter participes societatis amicitiaeque sensu; atque apud alios quos forte audiendi cupido aut benevolentia erga hospites eodem adduxit vel minuuntur praeiudicatarum opinionum fastidia vel conciliantur novorum sociorum accessiones. Vis autem huiusmodi coetuum eo maior esse consuevit, quo plurium regionum legati una adsunt. Quam ob rem quando de latinis studiis agitur, quae cuiuslibet loquelae vulgaris fines excedunt et ubique terrarum propria domicilia possident, expedit omnino ut e pluribus ac latioribus nationibus quam quibus unus vulgaris sermo includitur ad nostras deliberationes conveniatur, et ut ille sermo latinus, unde haec studia originem duxerunt, omnibus actis consiliisque tamquam princeps legationis intersit.

In Europaeorum scholis superioribus quid opinentur pueri de latino sermone cottidianarum sententiarum interprete magis suspicor quam compertum habeo, quum mea vita scholastica tum discentis tum docentis in sola patria fuerit; nostratium autem opiniones probe novi. Nostri pueri quoniam nullum verbum latinum de cottidianis rebus a magistris suis dici, sed a prima rudimentorum perceptione usque ad finem cursus scholastici omnia vulgari lingua absolvi animadvertunt, in errorem haud mirandum delapsi falso concludunt, aut difficiliorem esse perpetuae orationis compositionem, quam quae ab omnibus praeceptoribus ad communes notiones indicandas suscipiatur, nedum a tironibus tentetur, aut adeo mancam mutilamque iniuria temporum esse hanc linguam, ut nonnisi antiquitatis reliquias apte exprimat.

Omnino doctrina philologica operosa illa quidem et subtilis, quae academiis et viris academicis tam meritam gloriam adfert, in bibliothecis singulorum inque pauciorum hominum circulis optime et commodissime acquiritur; illinc nullum genus investigationis excludas; sed in generali linguae litterarumque commendatione popularioribus agendi rationibus opus est.

Longum sane est enumerare, immo vero animo fingere quot et quanta beneficia in se habere possit congregatio doctorum virorum e pluribus gentibus in unum collectorum et de latinis rebus latino sermone inter se consulentium. Occurrit remissio quaedam ac temperatio opinionum itemque accommodatio ac conformatio partium ultra modum adhuc proeliantium. Vel pronuntiationis nimiae asperioresque discrepantiae eleventur ac molliantur necesse est. Scilicet nemo dictaturam huius rei affectabit, siquidem ante omnia sese intellegi cupiet. Pariter eandem temperantiam ad suos postea reportabit, et, dum ampliori usui studiorum latinorum consulat, omittet sponte ea quae huic rei obstare viderit et copiam et claritatem tricis mere philologicis anteponet. Nemo autem gloriabitur inter cives suos quod in sua primi anni latini institutione nulla vox reperiatur quae in lectionibus Caesarinis mox subsequentibus non legatur, sed ex contrario et sibi et aliis ostendere malet qua docendi ratione copiam atque ubertatem sermonis quam amplissimam tradere possit. Non enim uni anno qui instat, verum omnibus annis laborare sibi videbitur.

*
* *

At - inquit - si immutabilis est lingua latina, si in antiquitate dudum peracta leges eius fundatae sunt, quid tandem tentamus? Quis novus dictator exspectandus est, quae academia, quod imperium? Prorsus nullus, nulla, nullum. Sua cuique servabitur mentis iudiciique integritas; nulli concilio erit licentia notas res in quidpiam aliud vertendi, aut aliis doctoribus veritatem eripiendi. Sed non omnes coetus ad leges ferendas conveniunt, neque illi inter leviores habentur, quibus cogendi potestas nulla tribuitur. Testis est ille coetus Hagensis, qui sine armis et sine minis tot lites gentium dirimit: testis est ille episcoporum Anglicanorum conventus, qui decimo quoque anno apud archiepiscopum Cantuariensem consultandi causa habetur. Nam ipsa natura humana concordiam expetit et in medio severitatis et laxitatis quaerere solet.

Opus philologiae latinae nequaquam perfectum est. Innumerabilis prospicitur series laborum priusquam omnia quae incerta adhuc manent decidantur. Nihilne igitur pro certo tradatur? nullamne viam cuncti ingrediamur? Absit! Nam si aliena cognoscere, si propria declarare, si communia tenere omnes instituerint qui ubique sunt, sperare etiam licet fore ut studia humanissima via omnino humana incedant et hominibus pluribus famulando regnum ac principatum latiorem, firmiorem, diuturniorem obtinere mereantur.

(Continuabitur). THEO. T. CHAVE.

« cum religionis obiectum sit Deus, concludendum omnino est, Fidem, quae initium est ac fundamentum cuiusvis religionis, in sensu quodam intimo collocari debere, qui ex indigentia divini oriatur. Haec porro divini indigentia, quia nonnisi certis aptisque in complexibus sentitur, pertinere ad conscientiae ambitum ex se non potest; latet autem primo infra conscientiam, seu, ut mutuato vocabulo a moderna philosophia loquuntur, in « subconscientia », ubi etiam illius radix occulta manet atque indeprehensa ». Quae omnia merito uti falsa a Pio PP. X in Epistola *Pascendi* damnata fuere; hisce omnibus rursus concessis, tum Fidei, tum dogmatis catholici supernaturalem essentiam negare necesse est.

III. — Quamvis in dogmatis catholici conceptu elementum aliquod ad vitam practicam pertinens includatur, quo credentium actiones respectu veritatum supernaturalium regulantur uti ex Sanctorum vita, atque ex Theologorum assertione manifestum est; dogma tamen determinationem intellectualem *prius* continet; est nempe propositio quaedam terminis realibus expressa, atque analogico modo realitatem Divinam manifestans. Dogma ulterius non iam *a religiosa experientia* sive haec individualis sive collectiva sit originem ducit, sed a proprie dicta revelatione, ita ut verbum Dei externe prolatum sit unicus eiusdem dogmatis fons. (1)

IV. — Denique, affirmat Le Roy (2) dogmati « realitatem quamdam mysteriosam respondere »; quomodo tamen obiectiva dogmatis realitas maneat, in significationibus, per exempla ab ipso allata traditis, non satis apparet. Siquidem dum dicitur: « Christus est praesens in Eucharistia », si sensus est, uti Le Roy affirmat: « Esto coram hostia consecrata sicut coram Iesu Christo visibiliter praesente », neque clare, neque satis aperte realitas obiectiva praesentiae Iesu Christi in Sacramento altaris exprimitur. Non aliter de ceteris exemplis iudicandum est.

***

Propter omnia haec non immerito I. Wehrlé (3) declaravit: *a)* Notionem dogmatis ab Eduardo Le Roy traditam a catholico viro defendi non posse. — *b)* Distinctionem inter dogmaticam formulam, realitatemque illi respondentem ab eodem scriptore introductam, arbitrariam, aequivocam, periculosam esse, despectus siquidem formulae cum dogmatis despectu facile coniungitur. — *c)* Interpretationem practicam a Le Roy dogmatis traditam anthropomorphismum moralem inducere, ideoque inutiliter ad anthropomorphismum metaphysicum impugnandum fuisse adinventam.

Friburgi Helvetiorum.

P. Reginaldus Fei O. P.

(1) Cfr. *Revue des sciences philosophiquess et théologiques*, 1907, p. 790. — (2) *Revue Biblique*, Oct. 1907, p. 547. — (3) *Revue Biblique*, 2 Juillet, 1905, p. 323.

Fortuna vitrea est: tum quum splendet frangitur.

Publil. Syrus, *Mim.*

S. OTHILIAE MONS [1]

Audax Alsaticis surgit in Alpibus
Mons, cuius tumidum scandere verticem,
vix aestate calente,
ardet civis et advena.

Gratum spirat ibi frigus, et urbium
nil corrupta nigris aura vaporibus;
huc secedit Hygea,
elusura Caniculam.

Sublimi e speculâ splendida visui
affulget regio, nescia finium.
Qua sol occidit, alta
apparent iuga montium,

silvis umbriferis laeta virescere;
moles unde frequens emicat arcium,
partim diruta, priscis
formidabilis hostibus.

(1) Mons Alsatinus, qui a virgine *S. Othilia* post septimum saeculum nomen accepit, primitus sub Gallo-Romanis *Altitona*, postea vero sub regibus Merovingicis germanice *Hohenburg (Castrum sublime)* appellatus fuit, ob arcem in eius summitate exstructam. Ibi iam aborigines Celtae castra posuerant, moenibus cincta Cyclopeis, quorum pars etiamnum superest, vulgo nuncupata *Heidenmauer* (Paganorum murus). Ex eius cacumine magna conspicitur pars cum Alsatiae, tum regionis Badensis, item Rhenus interfluens, cum pagis et oppidis fere trecentis, praeter urbem Argentinam aliasque, ac veteres passim arces Vosagorum montibus impositas.

Othilia virgo, nata circa annum DCLX ad radices montis Hohenburg, supremum diem obiit a. DCCXX in arce paterna eiusdem montis, quam ipsa in asceterium sanctimonialium converterat; aedificatis ibidem, praeter templum maius, variis sacellis et valetudinario, quod invisere quotidie solebat ut aegrotis ministraret. Pater eius, cui nomen *Etichon* vel *Attichus*, inter Francos nobilissimus, dux erat Alsatiae; mater eius *Bereswinda* pari erat generis nobilitate, cuius soror nupserat regi Childerico II.

Vixit Othilia sanctissime, eiusque sepulcrum gloriosum evasit et meta facta est sacrarum peregrinationum, quae ad hodiernam usque aetatem perdurant. Inter illustriores huiusmodi peregrinos, historia recenset Imperatores Romanos Carolum Magnum, Ludovicum Pium, S. Henricum, Fridericum Oenobarbum, et Anglorum regem Richardum a Corde Leonino. Montem Othilianum bis etiam ascendit S. Leo IX Pont. Rom., ex Alsatia oriundus, qui ibi a. MXLIX novum templum abbatiale consecravit. — Othiliam Alsati caelestem sibi Patronam delegerunt.

Inter antistitas, quae Othiliae successerunt, eminet *Herrada a Landsberg*, quae saeculo XII docte scripsit et affabre depinxit Codicem membranaceum, inscriptum HORTUM DELICIARUM: opus admirabile, cuius tamen nunc apographa tantum existunt; nam ipse Codex a. MDCCCLXX, in obsidione urbis Argentinae, cum tota urbica bibliotheca misere periit, incendio absumptus, quod igniti excitarunt globi ab hoste evibrati.

[illegible] prius modernorum contra traditionalem dogmatis conceptionem difficultatibus, suammet dogmatis conceptionem tradebat. Modernorum difficultates huiusmodi sunt:

I. — Dogma quaedam propositio est, neque per semetipsam demonstrata, neque per intrinsecam demonstrationem demonstrabilis; sapientes vero moderni nulli adhaererent veritati, nisi per argumenta specifica ac directa demonstrata fuerit.

II. — Dogmata nonnisi indirecte et ab externo probantur; eorumdemque veritas quasi per violentiam in hominis intellectum intrat. Hodie vero, si philosophi, [illegible] philosophico praediti esse volumus «Immanentiae principium» amplectendum est iuxta quod, uti [illegible] placuit, veritas religiosa ab homine acceptari nequit, nisi ab intimo ipsius proveniat, imo eam provenire ab intimo quaedam necessitas est.

III. — Dogmata tum propter metaphoras tum propter [illegible] a Platonis Aristotelisque systematibus philosophicis desumptas, quaeque obsolescunt, multis aequivocationibus occasionem praebent, ita ut intellectus neque quid determinate affirment, neque quid determinate [illegible] clare videat. Hodie tamen, unusquisque clare [illegible], quid determinate affirmet, quid determinate [illegible].

IV. — Dogmata sunt: *a)* veritates immutabiles absque ullo progressu; *b)* veritates transcendentales absque relatione aliqua ad vitam realem intellectivam; dum [illegible] hodie cuique apertum est, nullam veritatem esse immobilem, omnemque veritatem verum realemque influxum in vitam intellectivam exercere, imo quo maior est [illegible] et influxus, eo nobilior est veritas.

Difficultatibus hisce fundamentum praebet conceptio dogmatis mere intellectualis, et nonnisi secundario moralis et practica, quaeque de facto non est catholica. Ex [illegible] hac notione innumera inconvenientia oriri necesse est. Sint ex. g. tria haec dogmata: «Deus est personalis — Christus resurrexit — Christus est realiter praesens in Eucharistia». Si notio dogmatis «Deus est personalis» mere intellectualis est, difficultas oritur primo ex voce «Deus» secundo ex voce «personalis» quae si definitur, in *anthropomorphismum*, si non, ad agnosticismum ducit. Non dissimili modo, si mere intellectualis est conceptio dogmatis «Christus resurrexit», nonnisi metaphoram quamdam habere necesse est. Non enim significatur Christum in identico eodemque statu apparuisse in quo ante crucifixionem suam fuerat; Iesus siquidem a mortuis resurgens, gloriosus est, neque legibus physicis amplius subiectus. Propterea respectu Christi in statu glorioso existentis notio vitae non eadem est ac vitae notio generica, nequit exprimi, vitae vocabulum diversam praebet significationem, nonnisi metaphora quaedam est. Sit denique dogma: «Christus est praesens realiter in Eucharistia»; nonne eadem oriuntur inconvenientia si in conceptu mere intellectuali sistamus? Huiusmodi praesentia neque definiri, neque analysi subiici potest, quaecumque caret significatione. Alia ideoque via ad veram dogmatis notionem tradendam procedere oportet. Videlicet:

I. — Dogmati significatio negativa tribuenda est; dogma nempe errorem damnat, potiusquam determinat positive veritatem. Siquidem dum dicitur - *a)* «Deus est personalis» significatur «- Deus est impersonalis, - non est lex quaedam, categoria aliqua»; *b)* «Christus est praesens in Eucharistia», sensus est; «Hostia consecrata non est tantum symbolum et figura Christi»; *c)* «Christus resurrexit», sensus est: «Mors, activitati Christi Iesu terminum non posuit, non fuit pro Christo, id quod pro ceteris hominibus est».

II. — Dogmati significatio practica tribuenda est; videlicet dogma est formula quaedam vitam practicam dirigendi *(règle de conduite pratique)*; praescriptionem quamdam ad ordinem practicum pertinentem primitus enuntiat. Siquidem dum dicitur: *a)* «Deus est personalis» sensus est: «In relationibus tuis ad Deum ita age, uti cum humana persona agere tibi consuetum est»; *b)* «Christus est praesens in Eucharistia», sensus est: «Esto coram hostia consecrata sicut coram Iesu Christo visibiliter praesente»; *c)* «Christus resurrexit» sensus est: «In relationibus tuis ad Christum, esto uti cum Christo ante mortem suam fores, uti cum persona tibi coaeva esses». Animadvertas tamen sub voce «practica» voces «actionem et vitam» esse intelligendas, et quidem vitam mentis *(vie de la pensée)* ita ut inter cogitationem et dogma relatio quaedam detur, atque formula, quae latine non facile redditur, valeat: «*Épreuve d'expérience vécue, et non pas dialectique intellectualiste.*»

III. — Dogmati in se et per se practicam significationem habenti mysteriosa quaedam realitas respondet atque problema theoreticum intellectui proponit; ideoque inferendum superest: *a)* Conceptionem dogmatis intellectualem qualis penes multos viget hodie, difficultates ex idea dogmatis exurgentes, insolubiles reddere. *b)* Doctrinam noviter edoctam secundum quam «actioni» potior conceditur pars, omnia solvere, quin tamen vel iuribus intellectus vel exigentiis dogmatis offensio aliqua inferatur.

* * *

Fas est nobis conceptus dogmatis ab Eduardo Le Roy traditi, brevem instituere criticen.

I. — Conceptus huiusmodi damnatus fuit in Syllabo Pii PP. X. *(Prop. 26)*: «Dogmata Fidei retinenda sunt tantummodo iuxta sensum practicum, idest tamquam norma praeceptiva agendi, non vero tamquam norma credendi». (1)

II. — Conceptionis dogmatis a Le Roy traditae fundamentum est «Immanentiae systema» iuxta quod

(1) Propositio haec desumpta fuit, ab opere. E. Le Roy (*Dogme et critique*, p. 25) «*Un dogme a surtout un sens pratique. Il énonce avant tout une prescription d'ordre pratique. Il est plus que tout la formule d'une règle de conduite pratique*».

Fortunae imperium praesidio virtutis frangitur

ELEGIA.

Fortunae sacros populus tribuebat honores,
Poplite nudato turaque multa dabat.
Limina Fortunae vastis innixa columnis
Surgebant et erant aurea tecta Deae.
Undique Rhamnusis colebatur ut arbitra rerum,
Et gens multa aris dona superposuit.
Heu pudor! heu probrum! Similis dementia multos
Eheu mortales temporis huius habet!
Qui dedit infelix Fortunae cuncta regenda
Imperio tristem sentiit adesse Deam.
Ille ratis veluti diris agitata procellis
Est, modo dans zephyris, dans modo vela notis.
Heu nimium magnas agit undique et undique rimas
Puppis et in medius fracta dehiscit aquis!
At si caeca throno reges detrudit eburno
Sors, illam virtus inclula posthabuit.
Fortunam irrisit, fultus virtute, Camillus,
Et rebus gestis nomen ad astra tulit.
Regulus haud timuit romanis pulcher in armis,
Heroes sacras nec tribuere preces.
Nec coluere Deam magni Themistoclis enses.
Illa duci haud vires consiliumque dedit;
Sed virtus, quae cuncta potest, Themistoclis alma
Corde manens tribuit nomen et imperium.
Ipsis concessit partis gaudere triumphis,
Captaque de bello signa referre domum.
Proh! fortuna potens! timeant tua numina stulti,
Ambiguos passus pertimeantque tuos.
Nonne tua enervat mores mentesque voluntas?
Nonne tuo fretus numine stultus erit?
Vincere si cupias, fortunam despice: virtus
Illius arbitrium frangere sola potest.

Cavae, Kal. April. MCMXI.

M. GALDI.

Naturaliter audita visis laudamus libentius, et praesentia invidia, praeterita veneratione prosequimur; et his non obrui, illis instrui credimus.

VELL. PATERC., lib. II.

EX ITALIS URBIBUS

De Catharina Senensi, Varagine insigniter culta.

Versabar forte propediem Varagine, quae urbs est in ligustico occiduo litore parva sed elegans atque in primis actuosa. Dies erat sanctae Catharinae Senensi dicata, quae maxime illic colitur in eius transitus memoriam, dum Avenione progressa in Italiam rediret. Illa autem tempestate teterrima lues cives late depopulabatur. Divina illa puella, veluti sancto spiritu afflata, paucissimis adhuc salvis pollicita est, fore ut illico morbus evanesceret, dummodo in illo loco aedem in honorem sanctissimae Trinitatis exstruerent. Quae omnia brevi eventus comprobavit. Eius enim suasu, ut infirmitatem repellerent, cives illi voti compotes aediculam extra muros condiderunt. Hanc vero brevi post tempore sanctissimae puellae, grati animi causa, dedicare statuerunt; qua de causa vel ab tempore quo Catharina rite fuit inter caelites recepta, Varaginenses eam primam civitatis patronam sibi elegerunt, atque ex voto, quotannis, pridie kalendas Maias, cum dies eius festus agitur, cives, maiorum suorum exemplum secuti, magna pompa, innumera prosequente multitudine, adstante ipso urbis magistro cum consiliariis suis, in aediculam venerabundi se conferunt.

Quae pietatis varietas! Pueri quoque suum habent honorem. Adest enim puella, quae gravi compositoque vultu ipsam sanctam Catharinam sacro dominiciano habitu indutam refert, quae Florentinos adloquitur, ut, bello confecto, pacem inter se se reluctantes componere velint; illic eadem sancta iisdem civibus in eam magno furore prolapsis severa fronte se se offert, eosque ad tranquillitatem reducit. Pueri, ex altera parte, sanctissimum suum civem Iacobum a Varagine referunt, qui, Genuensium episcopus, Guelfos Ghibellinosque suavitate sermonis corripit atque ad concordiam compellit. Nec desunt qui alias diversasque personas exhibent; sed ita graviter, sancte ac prudenter, et prae ceteris graphice, ut vel in huius rei intensissimos admirationem pietatemque iubeant. Et viri adstant, qui religiose procedunt, vestibus induti magno artificio pretioque perfectis, imaginesque Christi a cruce pendentis modulate ferentes, gravi vultu atque eximia pietate. Haec omnia istoc saeculo vaferrimo totque flagitiis famoso!

Per tres dies universa gestiente civitate, pegmata sub noctem incensa, viae et domus urbis facibus cereisque colluxerunt.

Plurimi quoque interdiu atque in solemni pompa sacri concentus vocesque supplicantium, quae devotionem augent ac solemnitatem. Maioribus vero caeremoniis festum actum est in eius diei memoriam, quo Catharina Senensis abhinc quadringentos et quinquaginta annos rite in sanctorum numerum relata fuit.

SUBALPINUS.

(1) *Quo sol exoritur, Rhenus adultior*
volvit caeruleas prata per herbida
undas, iamque profundum
pandit navibus alveum.

Hic et NIGRA suam nubibus inserit
frontem SILVA, procul dum caput erigunt
Alpes Helvetiorum,
aeternâ nive candidum.

Emergit propior, cincta suburbiis,
ARGENTINA, suâ Turre superbiens;
rus et fertile circum
pagis fervet et oppidis.

Planas alma Ceres occupat areas
et Pomona feraces; collibus imperat
Bacchus; cernere nusquam
incultum licet angulum.

O tot muneribus Musa spectabilis!
laudes perge tuas pandere, maximi
non oblitus honoris,
qui tibi contigit.

Cinge Ottiliae namque sacerrimas
[illegible] tibi pristina saecula;
[illegible] sepulcrum
[illegible] celeberrimum.

Hic, qua castra patris densaque militum
olim constiterant agmina; classici
qua clangor strepitusque
[illegible] reboaverant:
[illegible] inclyta condidit
Tutrix Alsatiae, Pacis amabilem
[illegible] ex aethere sedem,
[illegible] silentia
[illegible] rumpit identidem
[illegible] gemitus, blandaque turturum
vox admixta, Sororum
echo fida canentium.

Haec te ne fugiant, quisquis es hospitum!
Pupillis avidis ebibe tu quidem
vastae, quae patet, orae
celso e vertice gloriam.

Arcis relliquias, dum libet, Attichi
percrebrare Ducis; telaque collige
glebis eruta, testes
aetatis Merovingicae.

Explorator, obi castra veterrima,
Gallus quae posuit, gens aboriginum,
et quae moenia saxis
struxit firma Cyclopeis.

Verum ne pigeat limina visere,
gressu trita pio virginis Alsatae:
templum, fana minora,
aegris tecta patentia.

Cuius funeream suspice sanctius
Urnam, Caesareo cui diademate
frons ornata, tiara
cui Romana renidvit. (1)

Quasque Herrada soror scripsit et affabre
pinxit, plena Dei numine, paginas,
HORTUM DELICIARUM,
specta, lector, et adstupe.

Sacro e Monte redux, gaudia senties
delibanda diu; queis sitis insidet
ardens, haud satianda,
donec visa reviseris.

FR. XAV. REUSS.

(1) Praeteritum *renidvit* agnoscit Lexicon Forcellinii ex Glossis Philoxeni.

DE BATAVO CERTAMINE POETICO HOEUFTIANO

De certamine poetico referentes, quod legati Hoeuftiani sumptu ad litteras latinas provehendas quotannis Amstelodami habetur, diximus, praeter carmen, cui titulus *Fanum Vacunae* quodque cecinit Ioannes Pascoli, athenaei Bononiensis doctor, praemium ornatum, quattuor praeterea carmina a iudicum consilio praestantissima inventa esse ac digna quae ab ipsa regia Nederlandica Academia prelo darentur.

Nunc autem accepimus eorum primum, *Petronius*, a cl. viro Francisco Sofia Alessio, Radicenae in Calabris litterarum apud scholas secundi ordinis magistro, iamque a multo tempore Commentarii nostro socio, scriptum esse; cui igitur ex intimo gratulamur, id unum dolentes quod rei argumentum a *Vocis Urbis* indole nimis extraneum sit, ut carmen ipsum in nostras paginas referre possimus, et sociorum quoque laudis suffragio exhibere.

S. R. E.

Quod ad Sanctum Andream attinet, haud dubium est quin cultus huius Apostoli pervetustus apud Scotos sit, quamquam eius non patet origo. Complures etiam sunt traditiones de modo quo ad Scotiam reliquiae Sancti huius pervenerunt; sed probabiliores indicant eas translatas esse ex ecclesia HEXHAM in Anglia, ab Acca episcopo, qui saeculo IX vixit, et Sanctorum e Gallia et Italia reliquias sedule comparabat. Episcopus ille discrimine tunc temporis rerum ex Anglia pulsus, asylum petiit intes Pictos apud *Kilrymont* eoque, ut existimatur, reliquias secum transportavit. Circiter his saltem temporibus Apostoli nomine appellabatur urbs, et Picti crucem decussatam, Sancti Andreae propriam, in regni sui signum ceperunt. Pictis autem superatis, Scoti vicissim eamdem crucem sibi adsciverunt, quae nunc signo Britanniae composito locum tenet.

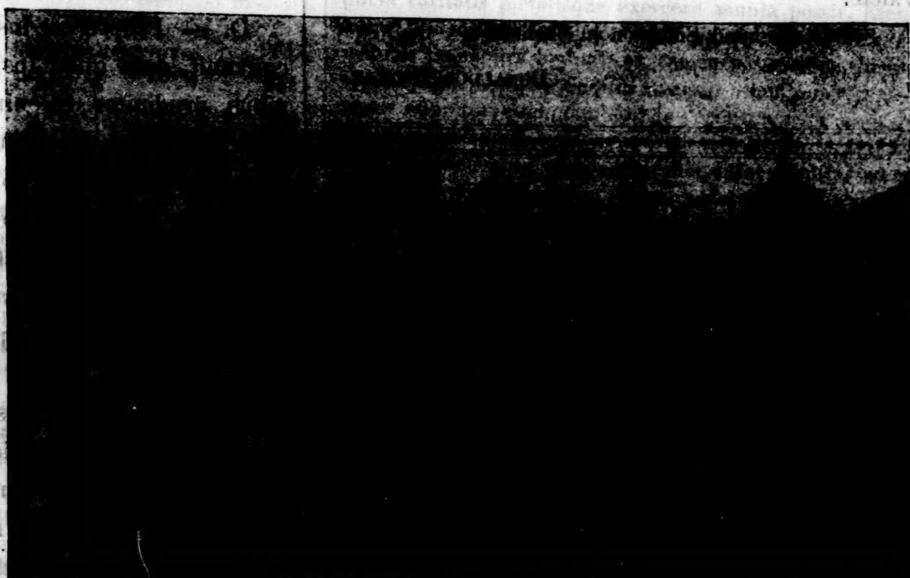
Inter monumenta urbis illustria, cathedrale templum exstat egregium. Anno MCLX a Malcolmo Scotorum rege eius nominis quarto, et Arnoldo Episcopo erat conditum, sed non est confectum usque ad MCCCXVIII. Longum est quas vices per illa tempora perageret turbulenta docere. Modo tecti plumbo ab Anglis est aedes spoliata, modo igni propemodum vastata, ita ut fere funditus anno MCCCXCIII fuerit instauranda a Priore illo

Collegium S. Mariae.

Bisset, qui eam etiam suo sumptu splendide ornavit. Sic manebat Ecclesia metropolitana usque ad an. MDLIX, quo anno reformatores, qui se vocaverunt, has aedes nobiles ornamentis et statuis insane denudaverunt. In ruinas mox incidit rursus.

Alia monumenta sunt et Monasterium « fratrum nigrorum », artis architectonicae exemplum praepollens, iuxta scholam illam Madras situm, et Castellum promontorio abrupto, mari corroso, proeminens, quod carcerem magnum ampullae forma ex rupe excavata continet, necnon viam subterraneam ad urbem productam. Praeterea magna porta urbis antiquae; domus etiam et arbor memoriae Mariae illius reginae infelicis Scotorum consociatae; nec multum abest lacus Leven, cuius in insula regina ipsa in vincula coniecta est.

Collegia S. Salvatoris et S. Leonardi in urbe S. Andreae.

***

Studiorum universitas Sancti Andreae anno MCCCCXI ab Henrico Wardlaw, episcopo illustrissimo, condita est. Paedagogium tamen, quo nomine primae aedes gaudebant, ligno extructae, ubi quattuor professores logicam, philosophiam, leges canonicas docebant, satis erat humile; sed quum in studiorum esset erectum universitatem, auctoritate apostolica regiaque confirmatam, aedificia hoc honore mox oriri digniora coeperunt.

Tria collegia urbana continet universitas: Sancti Salvatoris an. MCCCCLV, Sancti Leonardi an. MDXII conditum, quae in unum corpus anno MDCCXLVII sunt coniuncta et ad artes liberales medicinamque docendas collocata; Sanctae Mariae anno MDXXXVII situ Paedagogii erectum, theologiae est dicatum. His accessit anno MDCCCXCVII Collegium Dundaeum, etsi recta linea fere duodecim millia passuum distet. Id « rebus technicis » maxime destinatur.

Magnus est numerus alumnorum illustrium, quorum haec universitas, quasi Pharos septentrionalis, aetatem per tot annos direxit, quorum invicem Almam Matrem honore et munificentia complures, omnes autem amore ditaverunt et ditant. Nec minor sane in futuro erit numerus, quia feminae, togis nostris rubris indutis, in arenam descenderunt, et coronas nostras in discrimen adduxerunt. Progressus enim, quem dicimus, primo in agmine hae sunt, nam inter primas qui suffragium petie-

EX SCOTIA

De urbe Sancti Andreae eiusque studiorum Universitate.

Proximis Idibus Septembribus, Academia Sancti Andreae in hoc regno Scotorum antiquissima, annum ab eius ortu quingentesimum sollemniter erit celebratura;

Urbis S. Andreae templum cathedrale.

non ingratum vobis igitur fore putavi si pauca de hac urbe eiusque studiorum universitate in *Voce Urbis* dixero, quae sic de hisce sapientiae feriis et ipsa participabit.

Promontorium FIFAE, in quo urbs Sancti Andreae sita est, inter ostia FORTHAE et TAI fluminum in oceanum germanicum pertinet. Terminus eius ad orientem spectans, duas est divisus in alas sinu satis lato, cuius prope apicem urbs illa antiqua, velut ossa pallida temporum priscorum, clivo exstat. Provincia quidem FIFANA valde est fertilis, frumento frugibusque abundans. Carbonis fodinas et plumbi habet, ac latomias lapidis arenacei ad domus aedificandas apti. Maria quoque et flumina piscibus locupletia sunt; quamobrem recte dicit Buchananus in *Historia rerum Scoticarum* hanc provinciam « omnibus rebus ad usum vitae necessariis sibi esse sufficientem ».

Itaque multa oppidula, tum intra provinciam, tum in oris maritimis sita, variis industriis gaudent, quorum fructus dimittere ad septentrionales aut meridionales Britanniae partes, viis ferreis per magnos pontes trans flumina FORTHAM et TAUM perductis, recto tramite et facillime possunt. Attamen urbi Sancti Andreae parum commercii nunc est. Olim, contra, naves onerariae frequentes ad eius portum ventitabant; sed quo plures et expeditiores per provinciam fiunt viae et transitus interni, quibus opes ad fora mercatoria portari possint, eo et commercium huius portus decrescit et commodum. Hic neque strepitus carrorum auribus, nec fumus officinarum oculis nocent. Viae plerumque tranquillae. Aer purus, maritimis ventis saporatus, animos exhilarat. Aestate dulcia undarum murmura, hieme earum strepitus in scopulos procellis actarum, stridulis avium vocibus aquaticarum mixtis, aures solum invadunt, nisi forte iuvenes studiis vacantes et huc affluentes ludibundi clamoribus cantibus passim sese indulgeant.

Doctrinae enim maxime operam dat urbs per studiorum universitatem et scholas, et etiam ludo illi Scotico vulgo *Golf* appellato, qui in Anglia, in Gallia et alias floret, adeo ut negotium lucrosum aeque ac ludus sit factus. Hic « Societas antiqua et regalis » dicta, quae leges huiusmodi ludi decernit per orbem universum, sedem habet, ad quam quasi Meccam omnis quisque *Golf* illo captus plus, dum vivit, vice simplici venire solet.

Sed ad hunc ludum, salubrem quidem et innocuum infra revertar, quum opus mihi propositum confecero, nisi quidem, dum peram clavicularum tot formis plenam intueor, « hoc esse opus, hunc laborem » inveniam.

***

Quae urbs nunc Sancti Andreae, olim KILRYMONT apud Pictos, postea KILRULE nuncupata est. Haec nomina varias indicant ecclesiae dedicationes principales. KILRYMONT enim idem nomen fortasse est ac KILRIMHINN i, e. « Ecclesia Dominae nostrae », quo urbs hodierno die celtice vocatur. KILRULE item, ecclesiam (KIL-cella) significat REGULI, cuius turris quadrata, omnium in urbe huiusmodi monumentorum antiquissima, in hisce paginis expressa exhibetur.

Urbis S. Andreae castellum.

ACTA PONTIFICIA

SSmi. D. N. Pii PP. X litterae encyclicae de Catholicae Ecclesiae oppressione in Lusitania.

VENERABILIBVS FRATRIBVS
PATRIARCHIS PRIMATIBVS
ARCHIEPISCOPIS EPISCOPIS
ALIISQVE LOCORVM ORDINARIIS
PACEM ET COMMVNIONEM
CVM APOSTOLICA SEDE HABENTIBVS

PIVS PP. X

VENERABILES FRATRES
SALVTEM
ET APOSTOLICAM BENEDICTIONEM

Iamdudum in Lusitania incredibilem quemdam cursum fieri per omnem immanitatem facinorum ad Ecclesiam opprimendam, vobis quidem omnibus, Venerabiles Fratres, satis cognitum arbitramur. Nam, ubi status eius civitatis in formam conversus est reipublicae, continuo coepisse, aliud ex alio, sanciri talia quae inexpiabile religionis catholicae spirent odium, quis ignorat? Violenter pelli de medio vidimus familias religiosorum, atque hos, maximam partem, dure inhumaniterque e Lusitanis exterminari finibus. Vidimus, ob studium pertinax omnem disciplinam civilem profanandi nullumque religiosae rei vestigium in actione vitae communis relinquendi, expungi de numero festorum festos Ecclesiae dies; iuri iurando insitam religionis notam detrahi; festinanter legem de divortiis condi; praeceptionem doctrinae christianae a scholis publicis excludi. Denique, ut alia omittamus quae persequi longum est, vehementius ab his Antistites sacrorum peti, duosque e spectatissimis Episcopis, Portugalliensem et Beiensem, viros cum integritate vitae tum magnis in patriam Ecclesiamque promeritis illustres, de sedibus honoris sui deturbari. — Quum autem novi gubernatores Lusitaniae tot tantaque ederent imperiosae libidinis exempla, scitis quam patienter, quam moderate sese adversus eos Apostolica haec Sedes gesserit. Equidem summa diligentia duximus cavendum, ne quidquam ageremus, quod posset contra Rempublicam hostiliter actum videri. Nonnulla enim spe tenebamur fore, ut ii aliquando saniora inirent consilia, ac de iniuriis illatis aliquo tandem pacto Ecclesiae satisfacerent. Verum tota re Nos fefellit animus; ecce nefario operi tamquam fastigium imponunt pessimae ac perniciosissimae promulgatione legis de Civitatis ab Ecclesiae rationibus separandis. Iamvero vulnus tam grave iuri et dignitati inustum religionis catholicae toleranter ferre ac praeterire silentio haudquaquam apostolici religio officii Nos patitur. Quapropter his vos litteris appellamus, Venerabiles Fratres, universoque nomini christiano omnem huius facti indignitatem denuntiamus.

Principio legem de qua loquimur, absurdum quiddam esse et monstruosum apparet ex eo, quod rem publicam divini cultus esse expertem statuit, quasi vero non ab Ipso, qui conditor et conservator est rerum omnium, cum homines singuli tum consociatio quaevis hominum et communitas pendeat: item, quod catholicae religionis observantiâ solvit Lusitaniam; eius inquimus religionis, quae huic genti maximo semper praesidio et ornamento fuit, quamque universitas fere civium profitetur. Sed tamen, esto: placuit tantam civitatis Ecclesiaeque coniunctionem, eamque sollemni pactorum fide confirmatam, discindi. Hoc posito discidio, consentaneum profecto erat omittere Ecclesiam et sinere ut communi libertate ac iure uteretur, quo quisque civis et honesta quaeque civium societas utitur. Quod totum contra est. Nam a separatione quidem haec lex nomen habet, re tamen ipsa eam habet vim, ut Ecclesiam in externis bonis ad extremum inopiae spoliando redigat, in iis autem quae sunt sacrae potestatis ac spiritus, in servitutem reipublicae opprimendo tradat.

Et primum, quod attinet ad res externas, ita se Lusitana Respublica ab Ecclesia segregat, ut nihil omnino ei relinquat unde tueri decus Domus Dei, sacricolas alere, multiplicia caritatis pietatisque exercere munia possit. Etenim, huius praescripto legis, non solum quascumque res Ecclesia mobiles immobiles obtinet, ex earum possessione, quamvis optimo iure parta, detruditur; verum etiam quaevis ei potestas adimitur quidquam sibi in posterum acquirendi. Statuitur quidem, ut certa civium corpora divino cultui exercendo praesideant; verum quae his datur facultas ad accipiendum quidquid in eam causam oblatum sit, mirum quam angustis terminis circumscribitur. Praeterea quibus obligationibus obstricti, cives catholici aliquid vel subsidii vel stipendii suo quisque curioni praestare consueverunt, eas extinguit lex ac perimit, prohibens, ne quid iam eo nomine exigatur. Utique sinit, ut ipsi sumptibus in divinum cultum faciendis catholici homines voluntaria stipis collatione provideant; sed tamen iubet de summa ob eam rem conflata detrahi tertiam partem et in officia beneficentiae civilis insumi. Atque ad haec omnia illud velut cumulus accedit, quod ex hac lege aedificia quae deinceps comparari aut exstrui contingat in usum sacrorum, ea, cum definitus annorum numerus effluxerit, submotis possessoribus legitimis nec iis factis indemnibus, in publicum referentur.

De rebus vero, in quibus sacra Ecclesiae potestas proprie versatur, multo est gravius multoque perniciosius ludibrium *Separationis* huius, quae, uti diximus, ad indignam ipsius Ecclesiae recidit servitutem. — Primum omnium, Hierarchia prorsus, tamquam ignorata, negligitur. Si qua de hominibus sacri ordinis mentio fit, ideo fit, ut interdicatur eis, ne ullo se modo ordinationi religiosi cultus immisceant. Omnis ea cura demandata est consociationibus *laicorum*, quae institutae iam sint, aut futurae sint, beneficentiae causâ, et quidem institutae ad normam disciplinae civilis, ex auctoritate Reipublicae, nulla ut ratione ab Ecclesiae potestate pendeant. Quod si de consociatione, cui sit hoc muneris deferendum, clerici cum laicis dissenserint, aut inter laicos ipsos non convenerit, diiudicanda res relinquitur non Ecclesiae sed arbitrio Reipublicae, quae sola in hisce institutis dominatur. Atque in constituendo divino cultu usque adeo rectores rei Lusitanae non patiuntur locum esse Clero, ut aperte praescriptum et statutum sit, non posse, qui religionis ministeriis sint addicti, aut in decurias parochiarum cooptari aut in partem vocari administrationis vel regiminis consociationum, quas memoravimus: qua quidem praescriptione nihil iniquius aut intolerabilius cogitari potest, cum clericorum ordinem in ea ipsa re, qua praestat, inferiorem, quam ceteros cives, conditione faciat.

Quibus autem vinculis Lusitana lex constringat et implicet Ecclesiae libertatem, vix credibile est: adeo cum institutis horum temporum atque etiam cum publicis libertatum omnium praeconiis pugnat res: adeo est humano quovis civilique populo indigna. Igitur sancitum est gravibus poenis, ne qua sacrorum antistitum acta mandari typis, ullove pacto, ne intra parietes quidem templorum, proponi populo liceat, nisi concessu Reipublicae. Praeterea interdictum, extra sacrarum aedium limina, ne, inconsulta Republica, caeremoniarum quid celebretur, ne qua pompa circumducatur, ne quis ornamenta sacra neve ipsam vestem talarem, gerat. Item vetitum, non modo ad monumenta publica, sed etiam ad aedes privatorum quidquam apponi quod catho-

runt, ni fallor, fuerunt feminae Andreanae « dulce latine loquentes dulceque ridentes ».

Nunc est ludendum... Atqui ne longior sim, ludum vobis « *Golf* » demonstraturum polliceor, nomina clavicularum dicturum, patavinitatem ludi explicaturum aut alio numero *Vocis Urbis*, aut quum ad celebrationes Universitatis Andreanae mense Septembri veneritis. Valete.

Scribebam apud Edderton in Scotia.

DONALDUS MACRAE.

COLLOQUIA LATINA

[illegible] (1)

[illegible] est, propediem [illegible] oculos mihi ob[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] per [illegible], id nunquam aeque sensi ut nunc sentio quantum damni fecerim; quocirca non mediocri in dolore sum.

O. — Me pariter absentiae meae, quantumvis non tam frequentis, pudet, poenitet, piget.

A. — Accedit ad exaggerandum animi aegritudinem, quod divinare non possum quaenam interrogaturi sint illi quaesitores.

O. — Si scires?...

A. — Addiscerem ea quam acerrime.

O. — Estne aliquis ex omnibus, cui hoc detegere soleant?

A. — Nullus.

O. — Moderate igitur feramus commune malum.

A. — Timor illum solet obstare ne promam libere et intrepide quae scio: itaque haeret mihi aqua saepe. Hinc pro inscitia ducitur, quae non fuit.

O. — Ego, ne ut errans aliquantum sinistre respondeam, nihil quidquam vereor; sed ne ut illiteratus plane illiteratissime respondeam, id vero non mediocriter pertimesco.

A. — Qui ad illud tremendum et horribile examen praeparas?

O. — Quidquid audivi totius anni curriculo, saepius relego, ac repeto expositiones, quantum me adiuvat memoria. Ubi quid non intelligo, de condiscipulis doctiorem aliquem interrogo. Ad haec, denuo mando memoriae praecepta pro virili.

A. — Nimium operosus labor est tam multa discere!

O. — Operosus, at necessarius omnino.

A. — Certum est tamen non omnia quaesituros.

O. — Propterea instructum esse in omnibus convenit, quia quod ipsis lubet interrogant de omnibus, prudenter. Si enim ordine interrogare velint universa, idque de singulis, nimis longum sit, et fastidii plenum. Qui porro questioni cuicumque apte respondet, is totam videtur scientiam consequutus.

A. — Non stulte dictum. O si praeteriiset haec [illegible]tissima tempestas!

O. — Subeunda et perferenda est, si optas ascendere.

A. — Tametsi hucusque segregavi a me ignaviam in ista praeparatione, tamen cogor nervos magis contendere, tum ne reiiciar, tum ne de posterioribus fiam unus; cui rei, praesertim quando est maior ascendentium societas, magna est adiuncta turpitudo et infamia. At enim, nisi examen istuc impendens me adigeret, nunquam studia forent mihi tanti, ut eorum gratia caput affligerem.

O. — Non ob examen dumtaxat, sed ob futuras quoque praelectiones melius citiusque capienda audita repetenda et recolenda sunt; ut sic felicius et fructuosius in superiore schola versemur.

A. — In scriptione haud leve momentum est: ibi barbarismos et soloecismos timeo, malas bestias.

O. — Non sine causa mordent atrociter.

A. — Ex tempore, sine ullo libro, in schola de argumento improviso scribendum!

O. — Omnia denique ad explorandum progressuum nostrorum cognitionem capiendam [illegible]tur: ideo reprehensioni affinia [illegible] patanda sunt. Et quum huiuscemodi discrimina [illegible] ad nos recurrant singulos, nec ulla via evitabilia sint, reddamur studiosiores. Nunquam vidi diligentes excludi.

A. — Opitulemur alter alteri dum comparamur.

O. — Operam meam tibi promitto.

A. — Ego meam promitto vicissim.

(1) Ex IACOBI PONTANI opere, cui titulus *Progymnasmata latinitatis*, paucis immutatis I. F.

Magna est stultitia id ipsum quod verearis ita [illegible], ut quum vitare fortasse potueris, ultro accersas et attrahas.

CIC., *Brutus*.

EX SACRIS CONGREGATIONIBUS ROMANIS

SENTENTIAE NOVISSIMAE SELECTAE

Ex Congregatione Consistoriali.

De studiorum cursu perficiendo et iuramento praestando ante sacram Ordinationem.

I - Ad effectum sacrae Ordinationis studiorum anni expleti dici non possunt ad festum Pentecostes seu SSmae. Trinitatis, sed requiritur ut expleatur cursus scholasticus novem mensium cum examine finali feliciter emenso.

II - Sufficit ut iuramentum praestandum ante susceptionem ss. Ordinum, a Motu proprio « Sacrorum Antistitum » d. 1 Septembris 1911 praescriptum, praestetur solummodo ante ineundum sacrum subdiaconatus Ordinem, salvo Ordinarii iure illud denuo exigendi ante collationem singulorum ss. Ordinum, si ex qualibet causa necessarium vel utile ducat.

(Ex decr. d. XXIV mens. Martii MCMXI).

Declaratio circa decretum de secreto servando in designandis ad sedes episcopales.

Dubitantibus nonnullis utrum decretum S. C. Consistorialis d. 2 Iulii 1910 « de secreto servando in designandis ad sedes episcopales », ubi eadem vel similis forma designationis obtinet ac in foederatis Statibus Americae septentrionalis, extendatur dumtaxat ad dioeceses et provincias, quarum Antistites id postulaverint, an ad omnes ubi dicta forma in usu est, S. C. sub die XXVIII m. Aprilis MCMXI declaravit ad omnes extendi.

Ex Congregatione Indicis.

Per decretum huius S. Congregationis d. IX mens. Maii MCMXI in Indicem librorum prohibitorum relata sunt opera quae sequuntur:

GABRIELE D' ANNUNZIO, *Omnes fabulae amatoriae (Romanzi e novelle).*

— *Omnia opera dramatica.*

— *Prose scelte. Milano.*

P. A. S. *Catechismo di storia sacra. Cremona 1910.*

ANTONIO FOGAZZARO. *Leila, Romanzo. Milano 1911.*

IOANNES KONRAD ZENNER. *Die Psalmen nach dem Urtext. Ergänzt und herausgegeben von Hermann Wiesmann. I. Teil. Uebersetzung und Erklärung. Münster 1906.*

MALACHIA ORMANIAN. *L'Eglise Arménienne: son histoire, sa doctrine, son régime, sa discipline, sa liturgie, son présent. Paris 1910.*

Per idem decretum notum fit IOSEPHUM TURMEL et PETRUM BATIFFOL decreto S. Congregationis, edito d. 2 Ianuarii 1911, quo quidam libri ab eis conscripti notati et in Indicem librorum prohibitorum inserti sunt, laudabiliter se subiecisse; itemque fecisse auctorem anonymum libri inscripti *La vrai science des Ecritures* eodem decreto prohibiti.

Ex Congregatione Rituum.

De repositione et translatione Festorum in Ecclesiis particularibus.

Quo facilius in Ecclesiis particularibus Officiorum repositiones et translationes peragi valeant, S. Rituum Congregatio per decr. d. III mens. Maii MCMXI statuit ac decrevit, ut, ad tramitem resolutionis num. 3919 *Ordinis Minorum Capuccinorum S. Francisci* d. 27 Iunii 1886, ad XVI, tam kalendarium perpetuum quam kalendarium annuale cuiusque Ecclesiae particularis respective redigatur super kalendario dioecesis, vel Ordinis aut Congregationis; ac proinde, sicuti Officia, quae in propria Ecclesia vel Oratorio quotannis impedita sunt, fixe assignari debent diei primae liberae in kalendario perpetuo, ita Officia accidentaliter transferenda in posterum celebranda erunt die, quae prima libera reperitur in kalendario annuali, nulla habita ratione Officiorum, quae iam translata fuerunt, licet minoris nobilitatis: servatis de cetero Rubricis et Decretis.

DIARIUM VATICANUM

(Mense Maio MCMXI).

Coram SSmo. admissiones.

Praeter Purpuratos Patres, Urbanos Antistites aliosque viros, qui sui quisque muneris gratia Pontificem de more adiverunt, peculiari nota digni sunt iuxta admissionis diem: Schönburg-Hartenstein, Princeps, Austrorum Hungarorumque legatus apud Apostolicam Sedem; Sigismundus Malatesta, Comes, eiusque familia; Pontificium Armenorum Collegium de Urbe ab illmo. et revmo. dno. Paulo Petro XIII Terzian, Ciliciae Armenorum Patriarcha, coram adductum; Aloisius Barberini, Princeps Urbanus cum uxore et liberis; Aloisius ex Urbanis Principibus Lancellotti; Ludovicus Pastor, eques torquatus, rector Austriaci Instituti de Urbe ad historica studia provehenda; Radziwill princeps; r. p. A. Menni, Prior Generalis Congregationis S. Ioannis de Deo ministrantium infirmis, nuper electus; Alexander Esterhazy, Comes; Consociationis Belgarum ephemeridum scriptorum legati, annuas strenas in Belgio collectas Pontifici offerentes; Patrizi Montoro, Marchio, S. Romanae Ecclesiae Signifer; r. p. De Mattia, Vicarius Generalis Tertii Ordinis Regularis S. Francisci, cum supremo eiusdem Ordinis consilio; Rosa de Salm-Salm, Princeps foemina, eiusque filia; illmus. et revmus. dnus. Alexander Bavona, archiepiscopus Pharsalen., Apostolicus Nuncius apud Austrorum Hungarorumque imperium.

Pontificiae electiones.

Nominationes episcoporum. — Per decreta S. Congregationis Consistorialis SS. D. N. Pius PP. X quae sequuntur ecclesias de proprio pastore providit, scilicet: Cathedr. eccl. Squillacensi praefecit sacerdotem Eugenium Tosi, vicarium generalem Ariminensem; cathedr. eccl. Clavarensi sac. Ioannem Gamberoni, parochum loci vulgo *Carate Brianza* in archidioecesi Mediolanensi; cathedr. ecclesiae Aversanae revmum. Septimium Caracciolo di Torchiarolo, hactenus episc. Aliphanum; tit. eccl. episc. Mopsuestianae sacerdotem

[illegible] religionem sapiat; at minime vetitum, quod catholicos attinet, inter se societatem coire religionis pietatisque colendae gratia, non licet: cuius quidem generis societates eodem plane habentur loco atque illae nefariae, quae scelerum causa conflantur. Ad haec, cum concessum sit omnibus civibus ad suum arbitrium uti posse rebus suis, catholicis tamen, contra ius fasque, importune coangustatur potestas huiusmodi, si quid de suo attributum velint solandis piorum manibus aut sumptibus divini cultus suppeditandis: et quae id genus pie statuta iam sunt, impie deformata convertuntur in alios usus, violatis testamentis et voluntatibus auctorum. Denique Respublica — id quod maxime est acerbum et grave — non dubitat regnum invadere auctoritatis Ecclesiae, ac plura de ea re praescribere, quae cum ad ipsam sacri ordinis constitutionem spectet, praecipuas curas Ecclesiae sibi vindicat: de disciplina dicimus et institutione sacrae iuventutis. Neque enim solum cogit alumnos Cleri, ut [illegible] et litterarum studiis, quae theologiam antecedunt, in lyceis publicis dent operam, ubi ipsorum integritas [illegible] Dei Ecclesiaeque institutionis [illegible] certe periculis est obiecta; verum in [illegible] Seminariorum vitam temperationemque [illegible] Respublica, sibique ius arrogat designandi doctores, [illegible] sacra Clericorum studia moderandi. Ita [illegible] in usum revocantur scita [illegible], quae quidem [illegible] habuerint, cum Civitatis Ecclesiaeque concordia [illegible], nunc vero, quum Civitas sibi cum [illegible] nihil iam esse vult, nonne pugnantia et plane [illegible] videantur? — Quid, quod etiam ad Cleri depravandos [illegible] ad incitandam defectionem a praepositis suis [illegible] legem dixeris? Nam et certas pensiones [illegible] qui sint, [illegible] auctoritatem a sacris [illegible] iussi, et singularibus beneficiis [illegible] qui [illegible] officiorum [illegible] fuerint [illegible], et, quod referre piget, eadem beneficii participationem fructumque, si qui fuerint superstites, sacrilegae coniunctionis extendit.

Postremo parum est quod Ecclesiae Lusitanae, suis despoliatae bonis, servile prope iugum imposuit Respublica, nisi etiam studeat, quantum potest, hanc ipsam e gremio catholicae unitatis deque complexu Ecclesiae Romanae divellere, illam impedire, quominus religiosis Lusitaniae rebus Apostolica Sedes auctoritatem providentiamque suam adhibeat. Itaque ex hac lege, ne Romani quidem Pontificis iussa pervulgari, nisi consensum sit publice, licet. Pariter sacerdoti, qui [illegible], Pontificia auctoritate constitutum, [illegible] in sacris disciplinis gradum consecutus sit, etiam si theologiae spatium [illegible] confecerit, sacris fungi muneribus non licet. Ex quo planum est, quid velit Respublica: nempe efficere, ut adolescentes clerici, qui perfici sane et perpoliri in studiis optimis cupiant, ne ob eam causam conveniant in hanc urbem, principem catholici nominis; ubi certe proclivius, quam usquam alibi, factu est, ut et mentes incorrupta christianae doctrinae veritate, et animi sincera in Apostolicam Sedem pietate ac fide conformentur. Haec, praetermissis aliis, quae quidem non minus habent iniquitatis, haec igitur praecipua sunt improbae huius legis capita.

Itaque, admonente Nos Apostolici conscientiâ officii ut, in tanta importunitate et audacia inimicorum Dei, dignitatem et decus Religionis vigilantissime tueamur, ac sacrosancta Ecclesiae catholicae iura conservemus, Nos legem de Lusitana Republica Ecclesiaque separandis, quae Deum contemnit, professionemque catholicam repudiat; quae pacta sollemniter conventa inter Lusitaniam et Apostolicam Sedem, iure naturae ac gentium violando, rescindit; quae Ecclesiam de iustissima rerum suarum possessione deturbat; quae ipsam Ecclesiae libertatem opprimit divinamque constitutionem pervertit; quae denique maiestatem Pontificatus Romani, Episcoporum ordinem, Clerum populumque Lusitaniae atque adeo catholicos homines, quotquot sunt orbis terrae, iniuria contumeliaque afficit, pro apostolica auctoritate Nostra improbamus, damnamus, reiicimus. Quum autem vehementer conquerimur huiusmodi latam, sancitam, propositam in publicum esse legem, sollemnemque cum omnibus, quicumque rei auctores ac participes fuerunt, expostulationem facimus, tum vero quidquid ibi contra inviolata Ecclesiae iure statutum est, nullum atque inane et esse habendum esse edicimus ac denuntiamus.

Profecto haec difficillima tempora, quibus Lusitania, post indictum publice Religioni bellum, conflictatur, magnam Nobis sollicitudinem tristitiamque efficiunt. Dolemus nimirum tot malorum spectaculo, quae gentem, Nobis penitus dilectam, premunt; angimur exspectatione acerbiorum rerum, quae certe eidem impendent, nisi qui praesunt, mature se ad officium revocarint. — Sed vestra Nos eximia virtus, Venerabiles Fratres, qui Lusitanam gubernatis Ecclesiam, Clerique istius ardor vestrae virtuti mirabiliter concinens, valde consolatur, bonamque spem affert, fore istic aliquando res, Deo adiuvante, meliores. Vos enim omnes non sane securitatis rationem aut commodi, sed officii et dignitatis habuistis nuper, cum iniquam *discidii* legem palam et libere indignando repudiastis; cum una voce professi estis malle vos vestrorum iactura bonorum sacri muneris redimere libertatem, quam pro mercedula pacisci servitutem; cum denique negastis ullo unquam aut astu aut impetu inimicorum posse vestram cum Romano Pontifice coniunctionem labefactari. Ista quidem, quae in conspectu Ecclesiae universae dedistis, fidei, constantiae magnique animi praeclara documenta, sciatis cum voluptati bonis omnibus, tum vobis honori, tum ipsi laboranti Lusitaniae emolumento fuisse non mediocri. — Quare pergite, ut instituistis, Religionis causam, quacum salus ipsa communis patriae connexa est, agere pro viribus: sed videte in primis, ut et ipsi inter vos, et christianus populus vobiscum, et omnes cum hac Beati Petri Cathedra summam conspirationem et concordiam retineatis diligenter et confirmetis. Hoc enim auctoribus nefariae legis propositum est, quod diximus: non a Republica (ut videri volunt) separare Ecclesiam Lusitanam, quam despoliant opprimuntque, sed a Vicario Iesu Christi. Quod si tali hominum consilio ac sceleri occurrere atque obsistere omni vos ope studueritis, iam rebus Lusitaniae catholicae commode per vos consultum fuerit. Nos interea, pro singulari qua vos diligimus caritate, Deo omnipotenti supplices erimus, ut diligentiae studioque vestro bonus faveat. — Vos autem rogamus, reliqui orbis catholici Antistites, ut id ipsum officii tam necessario tempore sollicitis e Lusitania fratribus praestare velitis.

Auspicem vero divinorum munerum ac testem benevolentiae Nostrae, vobis omnibus, Venerabiles fratres, et Clero populoque vestro Apostolicam benedictionem peramanter impertimus.

Datum Romae apud S. Petrum die XXIV mensis Maii, in festo Dominae Nostrae Mariae, adiutricis christianorum, anno MCMXI, Pontificatus Nostri octavo.

PIVS PP. X.

Maximum remedium irae est dilatio, ut primum eius fervor relanguescat, et caligo, quae mentem premit, aut decidat, aut minus densa sit.

SENEC., *de Ira.*

PER ORBEM

Die II mensis Maii MCMXI, Romae, certamen hippicum habetur inter delectos milites tum ex Europae tum Asiae gentibus: Itali et Galli victoriam reportant.

— d. III Germanica nova expeditio ad australem polum explorandum Hamburgo proficiscitur.

— d. IV dirigibilis Anglorum aërostatus *Lebaudy*, Barow in oppido inceditur, quum tamen fausto auspicio nullum aeronautis damnum fiat.

— d. VI contra, Shangai in Sinis, Vallon, Gallicus aviator, ex aëre praecipitat ac moritur.

— d. X Suprema Vindobonensis Curia vita functum declarat Ioannem Salvatorem, Austrorum Magnum Ducem, Ioannis Orth nomine cognitum, qui cum navi sua, *Margaritae* nomine, die XXI mens. Iunii MDCCCXC e litoribus Australis Americae disparuit.

— d. XII Boris, Russorum Magnus Dux, eiusque mater Maria Paulowna, Romam tenent.

— XV Romae supremum diem obit Hippolytus Franchi Verney della Valletta, Comes, musicae artis criticus valde ingeniosus.

— d. XVI Londini, Victoriae, magnae illi Anglorum reginae, monumentum sollemni ritu dicatur.

— d. XVII Kiriae, in urbe Mandchouriae, incendium decem millia domorum absumit.

— d. XVIII Gustavus Mahler, symphoniacus insignis, Vindobonae obit.

— d. Lutetiae Parisiorum, dum aëronauticum certamen initur ad Madritum urbem aëreo itinere assequendam, Train aviator, inter adstantium multitudinem praeceps deiectus, bellico administro Berteaux horrendam mortem, atque Monis, administrorum praesidi pluribusque hominibus, vulnera adverso fato procurat.

— d. XXVI Vedrines aviator, certaminis illius tanto luctu Parisiis initi, victor evadit.

— d. XXVIII et alia aviationis victima Voghera in urbe recensetur: Cirri, Italici aviatoris, aëronavis dum in aethere libratur ex improviso inceditur, et gubernatorem suum misere suburit.

— d. XXXI Conneau, Gallicae classis centurio, sub nomine Beaumont, Lutetia Parisiorum in aëronavi profectus, Romam feliciter appellit.

Spatio deficiente, ad proximum numerum:

Rethoricae disputationes. — Stili lapidarii elementa. — De ludis gymnicis Augustae Taurinorum.

LIBRI RECENS DONO ACCEPTI

Sociorum et lectorum in mentem revocamus, libros recens editos atque ad nos missos, ut in Voce Urbis *eorum notitia detur, neque hoc ipso a nobis commendari, neque apud administratorem nostrum, nisi contra aperte declaretur, venumdari. Si quis alterum eorum sibi cupiat, petat necesse est ab editore, quem semper indicamus.*

SIXTE SCAGLIA. *La promenade archéologique* (La vallé Murcia et le berceau de Rome - Cirques, Ports, Thermes, Mausolées et Nécropoles payennes - Eglises et Cimetières chrétiens et Juifs de la voie Appienne). — Romae edid. Desclée et Soc., 1911. (Ven. lib. 2.75).

O. MARUCCHI. *I sepolcri dei martiri nelle catacombe romane.* Brevi indicazioni pratiche per la visita delle catacombe. — Indidem. (Ven. lib. 1.20).

FONSSAGRIVES. *L'educazione della purezza:* Consigli ai genitori e ai maestri. — Editio altera. — Indidem. (Ven. lib. 2).

TITO FALCINI. *Per l'educazione.* Consigli e massime. Con lettera di Onorato Roux. — Indidem. (Ven. lib. 0.50).

AENIGMATA

I.

Mortales ango, mortem fero, depopulorque,
Turbo, corusco furens, obstrepo, sterno rubens.

II.

A servatque paratque cibos, confortat edenda;
O fugat in terra noctem luce atque calore.

Ex sociis, qui utriusque aenigmatis interpretationem ad Doctorem IOSEPHUM FORNARI, Commentarii moderatorem *(Roma, via del Governo Vecchio, 96)* miserint intra menses duos, unus, sortitus, gratis accipiet opus gallice scriptum et figuris ornatum, cui titulus:

ÉLÉMENTS D'ICONOGRAPHIE CHRÉTIENNE
par
LOUIS CLOQUET.

Aenigmata an. XIV, n. III proposita his respondent:
1) Fames; 2) Grex - Rex

Ex rite soluta miserunt:

Aug. Scriban, *Iassiis.* — Alb. Kain, *Lublino.* — Petrus Tergestinus. — F. Wawer, *Marianopoli*, — Eug. Dolmar, *Neo-Eboraco.* — Georg. Archambeault, *Quebeco.* — Lud. Dubois, *Massilia.* — P. Prado, *Venetiis.* — St. Kempa, *Agrodinia.* — Rich. Brondel, *Brugis.* — A. Bounin, *Aureliano.* — Alb. Perraud, *Lutetia Parisiorum.* — F. X. M., *Drepano.* — Ad. Kozlowski, *Petricovia.* — Stan. Pini, *Mediolano.* — Frid. Horwath, *Vindobona.* — Paulinus a S. Iosepho, *Barcinone.* — Lud. Goux, *Bituricis.* — Alex. Pintauro; Vinc. Starace, *Neapoli.*

Sortitus est praemium:

STANISLAUS KEMPA,

ad quem missum est PETRI ANGELINI opus, cui titulus:

LOLLIUS
SIVE DE PROVECTA LATINITATE.

Sponsor: IOANNES BAPTISTA CIAMPI, iurisperitus

ROMAE — Ex officina *Societatis Editricis Romanae.*

[illegible] Emmanuelem de Silva Gomes, quem constituit Auxiliarem revmi. Ioachimi Iosephi Vieira, episc. Fortalexiensis; tit. eccl. episc. Lystrensi sac. Aemilium Ferrais, professorem in seminario Veronensi, quem constituit Auxiliarem revmi. Card. Iosephi Francica Nava di Bontifè, archiepiscopi Catanensis; cathedr. eccl. Albinganensi sac. Iesue Cattarossi, [illegible] in Seminario loci vulgo *Cividale* in archidioecesi Utinensi; metropolitanae eccl. Colocensi et Bacsiensi revmum. Ioannem Csernoch, hactenus episcopum Csanadiensem; cathedr. eccl. Magno-Varadinensi latini ritus revmum. Nicolaum Szechenyi, hactenus episcopum [illegible]; cathedr. eccl. Plymutensi sac. Ioannem Keily, [illegible] cathedralis ecclesiae Plymutensis; cathedr. eccl. [illegible] revmum. Dominicum Lancellotti, hactenus episc. tit. Dolcensem; cathedr. eccl. Iaurinensi sac. Leopoldum Arpadum Varady, canonicum cathedr. eccl. Csanadiensis; cathedr. eccl. [illegible] sac. Iulium Glattfelder, presbyterum [illegible].

[illegible] r. p. Florianus Demange [illegible] Missionibus ad exteras gentes, episcopus tit. [illegible] et Vicarius Apostolicus novi Vicariatus de Tai-Kou in Corea; r. p. Caelestinus Ibanez Aparicio ex Ordine Fratrum Minorum, episcopus tit. Bagensis et Vicarius Apostolicus novi Vicariatus de Sien-si septentrionalis.

— [illegible] inter [illegible] Romanae Rotae Auditores refertur.

ANNALES

Ex [illegible].

Gallorum tribunum militum Brémond in superiore [illegible] prope Fez oppidum, quum tamen [illegible] a rebellium obsidione id liberare seque cum [illegible] collega inibi clauso coniungere. Quem [illegible] si tandem est assequutus, non tamen efficere potuit ut hostes removeret. Necessarium inde Gallico gubernio visum est, aliam cohortem [illegible] Moinier [illegible] duce; qui tamen Mequinez oppidum a seditiosis occupatum invenit, atque iter inter Fez Tingimque urbem interruptum. Virtus tamen eius ea fuit, quae, hisce difficultatibus superatis, Gallicos milites ad Muley Afid, Mauritanorum nunc imperatoris, castra adduceret, seque si [illegible], ut de rationibus magis idoneis ad seditionem comprimendam simul ambo convenirent. Non tamen videntur Mauritani aulici ad sententiam aliquam definitivam accessisse, si, dum scribimus, circa Fez oppidum immutatae res manent, novaque Gallica cohors, Brulard duce, praecursiones sine notabili exitu, imo cum aliquo suorum detrimento, vel quotidie agit. Dubium praeterea accedit ex infida Mauritanorum natura exque ipsa procerum haesitatione, bellum, quod sanctum vulgo appellant, ex improviso coniunctim in Gallos inque Europaeos omnes indici posse; quod Deus avertat.

Albanensis seditio.

De Albanensi in Turcas seditione incerta semper nuncia, eoque magis quod internae Turcarum factionis, quae primas nunc obtinet, dissensiones, hinc ad augendas Albanensium successuum voces, inde ad suspensam et fractam Turcarum agendi rationem facile inserviant. Id unum certum, Chefket Tourgout *pacha*, post inutilem pacis praedicationem, in campum descendisse tandem contra Melissorum tribus. At quonam exitu? Heic rursus dubia renovantur.

Mexicanum civile bellum.

Mexicanum, contra, civile bellum exstinctum omnino dicitur, Porphirio illo Diaz praeside, qui tot annis rerum summam obtinebat, et, veluti dictator factus, civilium motuum causa dictitabatur, munere se abdicante; ac Madeiro, rebellionis suasore, cuique, praeter Diaz, futuro praesidi suam oboedientiam profitente.

Ex Austrorum imperio.

Ex eo quod Franciscus Iosephus procurationem Archiduci Imperii haeredi crediderit ad sollemnia quae in Hungaria his diebus habita sunt, inlatum est omnis Caesaris valetudinem ita infirmam esse, ut ad mortem prope veniret; indeque multorum animi anxii facti. Pro certo vero perhibitum, augustum virum, quamquam arteriosclerosi morbo affectum, tantis adhuc viribus valere, ut sperare liceat, ad multum adhuc tempus, ipsum vitae ini servatum. Quibus votis ex animo libenter accedimus.

PUBLICI PER ORBEM COETUS legibus ferendis

In Civitatibus foederatis Americae Septentrionalis belli administer Dickinson ab officio sponte recessit.

In Gallia Berteaux, bellicae pariter rei praeposito vita misere functo, Goiran, praefectus militum, suffectus.

In Germania secunda ac tertia vice rogatio legis de nova in Alsatina ac Lotharingica regione constitutione rata habita; novaque comitiorum ad dilectam, quam dicunt, regionis Imperii eligendam edicta.

In Hungaria et in Italia rationes acceptorum et expensarum perpenduntur.

In Lusitania comitia habentur, quamquam tum monarchistarum, tum radicalium factionibus iis minime participantibus.

In Russia publicae administrationis rationes per novam legem strictiores factae.

In Turcarum imperio novum administrorum collegium constitutum, praeside Hakki-Rifaat.

EUPLIUS

Actio dramatica a I. B. Francesia versibus senariis exarata.

ACTUS II.

SCENA I.

MAXIMUS et CALVISIANUS.

MAXIMUS.

Nunc est agendum!

CALVISIANUS.

Res nobis propitia!
Nunc sunt in primis isti tollendi duo,
Nobis qui maximum gerunt obstaculum.

MAXIMUS.

Sed apta nobis quomodo res venerit?

CALVISIANUS.

Ad hoc te quaesivi!

MAXIMUS.

Quid dicam nescio!

CALVISIANUS.

Et es tu magnus ille vir, virtute cluens
Movet qui caelum nutu, terramque percutit?

MAXIMUS.

Missas istas facias, volo, ad rem veni;
Heic quod tempus sic male nos terimus.

CALVISIANUS.

Iamdudum mecum nexo sycophantias,
Queis hos capiam viros vaferrimos.
Modo versutiis si duos adimas,
Orbis Christianus fractus illabitur!
Prius sed Euplium debemus tollere.
Da, pol, consilium mihi, da, Maxime?

MAXIMUS.

Tibi quid dicam nunc? nihil mens suggerit.

CALVISIANUS.

Plecte fecundum pectus!

MAXIMUS.

En quod dicerem...
Ego accusarem quod Christianus!

CALVISIANUS.

Minime!
Ei foret fatendi bella opportunitas,
Christum prae ceteris adorandum diis.

MAXIMUS.

Multi sed gravibus moti suppliciis
A Christo raptim recessere turpiter.

CALVISIANUS.

In his? (*studiose in eum oculos figit*)

MAXIMUS.

Quid dicis? Memoras quid criminis?
Hanc utinam possim lavare maculam!
Adhuc tentavi caelum, terram, nubila.
Seratur falsa per fratres opinio
Libros tradidisse propter formidinem.

CALVISIANUS.

Sed ipse.....

MAXIMUS (*subridens*).

Primitus tollendus de medio.
Hic iam sepultus diceret quid amplius?
Crebras tu congeres modo calumnias.....
Inter popellum restat quid flagitii;
Adolet ut veneno lana fucarier,
Semper quae maculas refert in posterum.
Peribit omnis viri existimatio! (*solemniter*).

CALVISIANUS.

Qui possis Euplium de medio tollere,
Cum vivat plurimis cinctus hic fratribus?

MAXIMUS.

Erunt et commodius viri sicarii!

CALVISIANUS.

Quidem te nuper praeoccupavi. Tene.
Hic est bonus moribus praeter consilium....
Nonne?

MAXIMUS.

Probe!

CALVISIANUS.

Pro aegris suis sollicitus,
Queis exercet magnam diligentiam
Eis dat stipem nunc, et dat in posterum;
Cadat modo si quis in agritudinem,
Currit benignus comis, ut nihil supra.

SCENA II.

CYRUS, CALVISIANUS, MAXIMUS. (1)

CYRUS.

Et illi perfidi! Cur venerunt? Audiam!

MAXIMUS.

Quid haec ad rem?

CALVISIANUS.

Quid haec? Nondum tu intelligis? (2)
Dedi nuper ipsi dolentis lit eras
Ut illum visitet dulcis ipse pervelit.....

MAXIMUS.

Et ipse?

CALVISIANUS.

Decidit bene in insidias!
Sic ipse pergit pedibus promptissimus
Ad aegrum... Texui secus insidias,
Eum sicarii per viam fodient!

CYRUS (*commotus*).

Deus, Tibi gratias ago quam maximas,
Quod huc pervenerim opportuno tempore!

(*Ad proximum numerum*).

(1) *Cyrus in scenam caute procedit, et duorum suspicione ductus, auribus adrectis, sermonem arripit.*

(2) *Progreditur manu eum tenens, quo confidentius loquatur.*